

บทที่ 2

สื่อสิ่งพิมพ์กับการอ่านเพื่อความรู้

สื่อที่เกี่ยวข้องกับการอ่านในชีวิตประจำวันมีอยู่มากมายหลายประเภท มีทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลาย และสื่อการอ่านที่เก็บไว้ในลักษณะอื่น ๆ เช่น ดิสก์ที่ใช้กับคอมพิวเตอร์หรือแผ่นฟิล์มที่ใช้กับเครื่องฉายต่าง ๆ ในที่นี้ก็จะกล่าวถึงสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ทางวิชาการ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา สภาพความเป็นอยู่ของชนในท้องถิ่น ฯลฯ ที่ช่วยส่งเสริมความรู้ ความคิด และพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่าน สื่อสิ่งพิมพ์หรือหนังสือต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ ตำราและเอกสารวิชาการ หนังสือพิมพ์ หนังสือวารสารและนิตยสาร หนังสือสารคดี ผู้อ่านควรได้ศึกษาหนังสือต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อจะได้เลือกหนังสือและรู้จักวิธีการอ่านเพื่อให้ได้ความรู้และแนวคิดที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้

ตำราและเอกสารวิชาการ

ตำราและเอกสารวิชาการ เป็นเอกสารที่มุ่งเน้นทางความรู้ แนวคิด ทฤษฎี ที่มีข้อเท็จจริง มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ เพราะผู้แต่ง ผู้แปล หรือผู้รวบรวมหรือเรียบเรียงมักจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาด้านนั้น ๆ ผู้ที่สนใจใคร่รู้ในเรื่องราวต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ป็นนักเรียน นักศึกษา และนักวิชาการต่าง ๆ มักจะสนใจในการอ่านตำราและเอกสารวิชาการ โดยปกติตำราและเอกสารวิชาการมักเขียนหรือเรียบเรียงขึ้นเพื่อให้ความรู้ด้านวิชาการอย่างตรงไปตรงมา ไม่ได้มุ่งที่จะสร้างความสนุกเพลิดเพลิน และในบางครั้งอาจจะมีศัพท์เฉพาะในสาขาเฉพาะทาง สาขาเหล่านั้นแทรกอยู่ รวมทั้งสาระความรู้ในบางเรื่องจึงเป็นเรื่องยากที่จะเข้าใจ จึงทำให้ผู้อ่านต้องใช้เวลาในการอ่าน บางครั้งเกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอยและไม่อยากอ่าน แต่เมื่อจำเป็นต้องอ่านและศึกษา ผู้อ่านจึงต้องหาวิธีที่จะอ่านหนังสือเหล่านั้นให้สำเร็จ รู้เรื่อง และเข้าใจในสิ่งที่อ่าน วิธีการที่จะนำไปใช้ในการอ่านตำราหรือเอกสารวิชาการให้เกิดความเข้าใจที่พอจะรวบรวมได้มีดังนี้

1. เลือกตำราหรือเอกสารทางวิชาการที่จะอ่าน โดยพิจารณาชื่อเรื่องและหัวข้อในสารบัญว่า มีหัวข้อที่เราสนใจจะอ่านหรือไม่ หากมีหัวข้อตรงกับที่ต้องการ ก็อาจจะเปิดดูเนื้อหาในเล่มและอ่านอย่างคร่าว ๆ ว่า เนื้อหานั้นน่าสนใจหรือไม่

2. พิจารณาผู้แต่งหรือผู้เขียนว่า เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องหรือสาขานั้น ๆ หรือไม่เพียงไร ซึ่งจะช่วยประเมินเนื้อหาในเล่มว่า จะเชื่อถือได้มากน้อยเพียงไร

3. ตรวจสอบครั้งที่พิมพ์ จำนวนที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์ หากหนังสือเล่มนั้นพิมพ์มาหลายครั้ง และจำนวนพิมพ์มาก แสดงว่า มีผู้นิยมมาก หนังสือเล่มนี้น่าจะดี ส่วนปีที่พิมพ์จะบอกถึงความทันสมัยของข้อมูลหรือช่วงเวลาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ หากได้อ่านคำนำในแต่ละครั้งที่พิมพ์จะช่วยให้ทราบจุดมุ่งหมายของผู้เขียนหรือสิ่งอื่น ๆ ที่ควรรู้เกี่ยวกับเล่มนั้น เช่น การปรับปรุงหรือเพิ่มเติมเนื้อหาในการพิมพ์แต่ละครั้ง

4. เริ่มการอ่านอย่างจริงจังและตั้งใจ โดยพยายามจับสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน และเพื่อประโยชน์ในการจดจำเนื้อหาและช่วยย่นเวลาในการกลับมาทบทวนในภายหลัง ผู้อ่านอาจทำเครื่องหมายในส่วนที่เป็นสาระสำคัญนั้น การทำเครื่องหมายจะใช้วิธีการใดก็ได้แต่ผู้อ่านแต่ละคน อาจทำเครื่องหมายดอกจัน ขีดเส้นโดยใช้ดินสอสี (marker) ก็จะช่วยทำให้เห็นได้ง่ายเมื่อกลับมาทบทวน

5. ทำบันทึกสรุปแนวคิดหลักในแต่ละหัวข้อหรือในแต่ละย่อหน้า การทำบันทึกสรุปนี้ ควรทำหลังจากอ่านเนื้อหาในแต่ละหัวข้อแล้ว โดยสรุปแนวคิดหลัก และประเด็นสำคัญพยายามเขียนโดยใช้ความเข้าใจและภาษาของตนเอง หากเลือกใช้ภาษาของตนเองไม่ได้ แสดงว่า ยังไม่เข้าใจชัดเจน ควรกลับไปอ่านใหม่ซ้ำอีกและพยายามทำความเข้าใจใหม่ และบันทึกสรุปใหม่

6. ทำความเข้าใจในแผนภูมิหรือตารางที่สำคัญ ผู้อ่านส่วนใหญ่เมื่อเห็นแผนภูมิหรือตารางมักจะผลิกผ่านไป ไม่ให้ความสนใจและไม่ยอมอ่าน โดยคิดว่า ไม่สำคัญไม่จำเป็นต้องอ่านหรือบางคนไม่ชอบสิ่งที่เป็นตัวเลข สิ่งที่เป็นตาราง ฯลฯ ในความเป็นจริงแล้วแผนภูมิหรือตารางเป็นการสรุปเรื่องราว เนื้อหาหรือการนำเสนอตัวเลขที่สั้นที่สุด เป็นการจัดระบบความจำ และแสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหาต่าง ๆ ให้เห็น

ได้อย่างชัดเจนและเป็นกระบวนการ ดังนั้น ถ้าผู้อ่านศึกษาและให้ความสนใจ ตาราง หรือแผนภูมิจะช่วยให้เข้าใจจดจำและเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ง่าย

ในทำนองเดียวกันในการอ่าน ผู้อ่านอาจเขียนแผนภูมิหรือสร้างตารางเพื่อจัดระบบความจำของตนเอง และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาที่อ่านได้

7. ตั้งคำถามถามตัวเองในขณะที่อ่าน คำถามที่ควรถามตนเองคือ “**จะอ่านเพื่ออะไร หรือทำไมจึงต้องอ่าน?**” เป็นการบอกหรือเตือนตนเองเกี่ยวกับจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการอ่าน “**จะใช้วิธีอ่านอย่างไร**” จะชี้ให้เห็นถึงวิธีการและเวลาที่จำเป็น ต้องใช้ในการอ่าน สำหรับเรื่องที่ย่านั้น อาจตั้งคำถาม “**อะไร**” “**อย่างไร**” “**ทำไม**” “**เมื่อไร**” “**ใคร**” “**เกี่ยวข้องกับอย่างไร**” เป็นต้น

8. หาหนังสือเนื้อหาทำนองเดียวกันซึ่งแต่งหรือเรียบเรียงโดยผู้อื่นอีกหลาย ๆ คน มาอ่านประกอบ เพื่อให้ได้คำตอบหรือให้ได้เนื้อหาที่สนใจ เปรียบเทียบเนื้อหาสาระที่อ่าน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงนั้น ๆ ให้มากที่สุด

9. ปรึกษา สนทนา ถกเถียง หรืออภิปรายเรื่องที่ย่านกับบุคคลที่อยู่ในวงการเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยให้ความรู้แตกฉานและเห็นมุมมองในแง่ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่คนทุกระดับชั้นและทุกระดับวัยให้ความสนใจและอ่านมากที่สุด เพราะหนังสือพิมพ์จะมีข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศและในชุมชน นอกจากนั้น ยังมีบทความ สารคดี และคอลัมน์ต่าง ๆ ผู้อ่านจะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศได้เป็นอย่างดีและรวดเร็ว ซึ่งจะสนองสัญชาตญาณความอยากรู้อยากเห็นอันเป็นวิสัยสามัญของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ยังเป็นสื่อที่มีราคาถูกกว่าสื่ออื่น ๆ ด้วย ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์กลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนไปแล้ว เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชนและต่างประเทศ ข่าวบันเทิง

และบริการด้านต่าง ๆ ดังนั้น หนังสือพิมพ์จึงมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการใช้ภาษา ด้านความคิดเห็น ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ด้านการใช้ภาษา ภาษาในหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะที่ใช้พาดหัวข่าวต้องเป็นถ้อยคำที่ทำให้คนสนใจ สั้น ได้ใจความ จึงต้องเลือกใช้ถ้อยคำหรือภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม แต่ในทางปฏิบัติภาษาที่ใช้พาดหัวข่าวมักจะถูกตัดคำให้สั้น ใช้ภาษาแสดงใช้ภาษาที่ผิดโครงสร้าง หรือสะกด การันต์ หรือวรรคตอนไม่ถูกต้อง ฯลฯ ทำให้ผู้อ่านเห็นตัวอย่างที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ดี และอาจนำไปใช้ตาม ทำให้การใช้ภาษาบกพร่องหรือผิดพลาดไป

ตัวอย่าง

**ฉบับ “ปาร์ตี้สายเดี่ยว” ฟุ่มเฟือย
“ทฤษฎี-อาจารย์อุพา” รุมค้าน**

**หึ่งอิทธิฤทธิ์บ้าน 3 หลัง
แต่งอิทธิฤทธิ์ดิน
“ผู้ว่า ๆ กาญจนบุรี” ผงาด**

ด้านความคิดเห็น เนื้อหา เรื่องราว หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์จะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด หรือก่อให้เกิดปฏิกิริยาต่อผู้อ่านบางคนได้ เช่น การเปิดเผยเรื่องคอร์ปชั่นของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ย่อมทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนกลุ่มนั้น หรือทำให้เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับพฤติกรรม การควบคุมดูแล หรือ

บทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ ฯลฯ ข้อคิดเห็นหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านนั้นอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ

ด้านเศรษฐกิจและสังคม การลงประกาศ โฆษณาสินค้า การให้บริการต่าง ๆ รวมทั้งข่าวทางด้านเศรษฐกิจและสังคม นอกจากจะเป็นตัวชี้ให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ กิจกรรม การค้าธุรกิจต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นสิ่งชี้และสร้างความรู้สึกด้านค่านิยมบางอย่างให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านได้

ดังนั้น หนังสือพิมพ์จึงมีบทบาทในการให้การศึกษาและความรู้เกี่ยวกับสังคมทุก ๆ ด้าน เพราะหน้าที่ของหนังสือพิมพ์คือ ให้แสงสว่าง ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าความคิดและปัญญา ช่วยการศึกษาและปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีแก่ประชาชน จึงเปรียบประหนึ่งสถานศึกษาของผู้ใหญ่และเด็กรวมกัน เมื่อตัวอักษรปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์ว่าอย่างไร นั้นหมายความว่า ประชาชนล้วนแต่ได้รับรู้ข้อความนั้นและเรื่องนั้นตามสภาพของเรื่อง และรับรู้ด้วยการเชื่อว่า ถูกต้องไว้ก่อน (อุทธรณ์ พลกุล. 2517, 115-6)

วิธีการอ่านหนังสือพิมพ์

ในการอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อให้เกิดความรู้และประเทืองปัญญานั้น ผู้อ่านควรได้พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเภทของหนังสือพิมพ์ ถ้าแยกตามเนื้อหาสาระจะแยกได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ 2 ประเภทคือ **หนังสือพิมพ์ที่มีคุณภาพ** ได้แก่ หนังสือพิมพ์ที่เน้นเนื้อหาสาระประเภทความรู้ มุ่งเสนอปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อบ้านเมือง และ **หนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณ** ได้แก่ หนังสือพิมพ์ที่เน้นยอดการจำหน่ายสูง มักเสนอข่าวเบา ๆ ที่สร้างความพึงพอใจและความสนใจให้แก่ผู้อ่านทั่ว ๆ ไป มุ่งการขายข่าวให้ได้เร็วที่สุด ในบางครั้งจึงไม่ได้กลั่นกรองข่าวให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง หรือบางครั้งนำภาพหรือข่าวที่ไม่เหมาะสมมาลงพิมพ์ นอกจากนี้ ยังมีหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวแบบทั่วไป หรือเสนอข่าวเฉพาะอาชีพอีกด้วย การเลือกอ่านจึงควรเลือกอ่านให้ถูกประเภทตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ จึงจะได้ข้อมูลที่ตรงตามที่ต้องการ ทำให้ไม่เสียเวลาที่จะต้องอ่านทุกฉบับ

2. คุณภาพของหนังสือ หนังสือพิมพ์ที่มุ่งปริมาณการขายมากกว่าความถูกต้อง และคุณภาพของเนื้อหา มักไม่มีคุณภาพต่อการอ่านเพื่อความรู้หรือความคิด ส่วนหนังสือพิมพ์ที่มุ่งคุณภาพและความถูกต้องของเนื้อหา มีการเลือกเฟ้นและกลั่นกรองเนื้อหาโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อเยาวชน คนอ่าน และสังคมไทย บทความที่แสดงความคิดเห็นก็เป็นกลาง ปราศจากอคติ มีเหตุและผล เปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้วิเคราะห์ และใช้วิจารณญาณด้วยตนเอง หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จึงเหมาะสำหรับการอ่านเพื่อความคิดและประเทืองปัญญา

3. เนื้อหา เนื้อหาในหนังสือพิมพ์จะประกอบไปด้วยข่าว บทความ และ เบ็ดเตล็ด การอ่านข่าวควรเลือกข่าวที่มีแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ ข่าวที่ให้ความรู้ ความคิด ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เมื่ออ่านควรวิเคราะห์ข่าวนั้น ๆ ว่า มีความเป็นมาเป็นอย่างไ แหล่งข่าวเชื่อถือได้หรือไม่ ผู้เขียนมุ่งเสนอสิ่งใด มีเหตุผล หรือข้อมูลอื่น ๆ มาสนับสนุนความคิดเห็นหรือไม่ ผู้เขียนมีอคติ หรือมุ่งชักจูงผู้อ่านไปในทางใด ฯลฯ ดังนั้น การอ่านเนื้อหาสาระหรือบทความในหนังสือพิมพ์จึงต้องอ่านด้วยความคิดพินิจพิเคราะห์อย่างลึกซึ้งและใจเป็นกลาง จับประเด็นสำคัญ กลั่นกรองเนื้อหาสาระก่อนที่จะนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์

หนังสือวารสารและนิตยสาร

วารสารและนิตยสาร เป็นสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นและมีประโยชน์แก่ผู้อ่านมาก เพราะให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ลักษณะภายนอกของวารสารและนิตยสารนั้นคล้ายกัน คือ มีชื่อที่แน่นอนที่แสดงถึงสัญลักษณ์ของสิ่งพิมพ์นั้น มีกำหนดระยะเวลาออกอย่างสม่ำเสมอ เช่น ออกทุกสัปดาห์ ทุกเดือน ทุกสามเดือน ฯลฯ เป็นต้น แต่เนื้อหาภายในจะแตกต่างกัน เนื้อหาของวารสารนั้นมักมุ่งเน้นด้านความรู้เชิงวิชาการมากกว่าความบันเทิง ความรู้นั้นอาจเป็นความรู้ทั่ว ๆ ไป หรืออาจเป็นการเสนอการค้นคว้าหรือการวิจัย มุ่งเสนอข้อเท็จจริง แนวคิด หรือความก้าวหน้าทางวิชา สำหรับเนื้อหาในนิตยสารนั้นมักเน้นด้านบันเทิงเป็นหลัก อาจมีสรุปข่าวสำคัญ ข่าวสังคม เรื่องสั้น นวนิยาย หรือสารคดีอยู่ด้วย ในเล่มจะมีเนื้อหาแน่นหนักไปในด้านใดมากน้อยกว่ากันนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและจุดมุ่งหมายของวารสารและนิตยสารนั้น ๆ

ในการศึกษาหรือการอ่านเพื่อให้เกิดความรู้ความคิณนั้น จะศึกษาแต่ตำราหรือ เอกสารทางวิชาการอย่างเดียวนั้นไม่เป็นการเพียงพอ เพราะสิ่งที่อยู่ในตำราอาจเป็นข้อมูล เก่า เนื่องจากการแต่งตำราและพิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่มนั้นต้องใช้เวลา แนวคิดใหม่ ๆ หรือความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการจึงมักจะปรากฏอยู่ในบทความในวารสารมากกว่า หากผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้ที่กำลังศึกษาได้ติดตามอ่านวารสารทางวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาเอก ของตน หรือวิชาที่ตนสนใจก็จะช่วยให้สามารถติดตามทันความก้าวหน้าใหม่ ๆ ทาง วิชาการได้ (รายชื่อวารสารที่ลงบทความเกี่ยวกับด้านหลักสูตรและการสอน การสอน วิชาเฉพาะบางสาขาและวารสารทางด้านการศึกษา มีรายชื่อในภาคผนวก)

เนื่องจากวารสารที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและทางด้านหลักสูตรและการสอนมี อยู่มากมายตามห้องสมุด โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา การที่จะติด ตามศึกษาค้นคว้าอ่านให้ได้ครบนั้นย่อมเป็นไปได้ ดังนั้น ผู้อ่านจึงควรเลือก วารสารเพียงบางชื่อและอ่านเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอตามสาขาวิชาชีพของตนหรือตาม ที่ตนสนใจ และเมื่อมีความจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ก็ อาจใช้วิธีการค้นหายบทความจากวารสารโดยใช้วรรณกรรมช่วยการสืบค้นหรือใช้วิธีการ สืบค้นโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือขอคำแนะนำช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

สำหรับนิตยสาร ส่วนใหญ่จะให้ความบันเทิงสนุกสนานในการอ่าน ทำให้ ผ่อนคลายความเครียดได้ แต่ในนิตยสารบางรายชื่อเรื่องอาจจะมีบทความหรือคอลัมน์ที่ ให้ความรู้หรือเกร็ดความรู้ต่าง ๆ หรือในบางครั้งอาจมีแทรกอยู่ในนวนิยายหรือเรื่อง สั้นซึ่งผู้อ่านจะต้องจับประเด็นหรือแยกแยะเอาเอง

วิธีการเลือกอ่านวารสารและนิตยสาร

การอ่านวารสารหรือนิตยสารนั้น เราจะอ่านให้ครบทุกรายชื่อเรื่องย่อมเป็นไปได้ เราจึงควรพิจารณาเลือกวารสารหรือนิตยสารบางเล่มที่มีคุณภาพดีเพื่อนำมาอ่าน เป็นประจำโดยอาจใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารหรือนิตยสารทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใด

เช่น เพื่อการศึกษา เพื่อความรู้ทั่วไป เพื่อการค้นคว้าวิชาเฉพาะด้าน หรือเพื่อประโยชน์เชิงธุรกิจ ฯลฯ เมื่อจะอ่านผู้อ่านควรเลือกอ่านให้ตรงกับจุดประสงค์ของตนในแต่ละครั้ง

2. บรรณาธิการ ซึ่งเป็นผู้ควบคุมรับผิดชอบและกำหนดนโยบายและเนื้อหาสาระในฉบับ สิ่งที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับบรรณาธิการคือ ความรู้ คุณวุฒิ และประสบการณ์ในวารสารทางวิชาการ บรรณาธิการควรมีวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ โดยตรง

3. ผู้เขียนในแต่ละคอลัมภ์หรือแต่ละบทความ ควรเลือกอ่านบทความที่ผู้เขียนมีชื่อเสียง ประสบการณ์ และผลงานในเรื่องที่เขียนรวมทั้งควรพิจารณาถึงคุณวุฒิและตำแหน่งหน้าที่ประกอบด้วย

4. บทความ บทความที่ปรากฏในวารสารหรือนิตยสารนั้น สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของวารสารหรือนิตยสาร ให้ความรู้หรือให้ความบันเทิงหรือสาระอื่น ๆ

5. อายุและกำหนดออก หากวารสารใดเริ่มออกมาเป็นเวลานานและยังได้รับความนิยมนอยู่ ย่อมแสดงว่า วารสารหรือนิตยสารนั้นมีคุณค่าและมีสาระ การกำหนดออกเร็วช้าหรือเที่ยงตรงเพียงไรหากกำหนดออกช้า เนื้อหาอาจจะไม่ทันสมัย

6. ลักษณะรูปเล่ม กระดาษ ครอบคลุมเหมาะกับการหยิบอ่านหรือไม่ ควรพิจารณาคุณภาพของกระดาษ การจัดรูปเล่ม ภาพปกและภาพประกอบช่วยให้ติดตามอ่านเพียงไร

เมื่อเลือกวารสารหรือนิตยสารได้แล้ว การอ่านบทความในแต่ละเล่มนั้น ควรจะได้คำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

ข้อเรื่อง บอกให้ทราบขอบเขตของเนื้อหาของบทความนั้นหรือไม่

ความนำ ได้มีการปูพื้นฐานให้ทราบความเป็นมา เป็นการเรียกร้องให้ผู้อ่านสนใจหรือไม่

เนื้อเรื่อง ใจความในเรื่องนั้นเป็นเรื่องอะไร มีข้อมูลที่สำคัญอะไรบ้าง ผู้เขียนได้แยกแยะประเด็นที่สำคัญ ๆ ของเรื่องนั้นไว้ อย่างไร ประเด็นเหล่านั้นเป็นข้อเท็จจริง หรือเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน เนื้อหาที่น่าสนใจนั้นมีความโยงเกี่ยวเนื่องกันหรือเป็นเหตุเป็นผลกันหรือไม่

บทสรุป ในบทความนั้น ผู้เขียนได้สรุปข้อคิดเห็น หรือทัศนคติในเรื่องที่เขียนอย่างไร ซึ่งให้เห็นแง่คิดของผู้เขียนชัดเจนหรือไม่ ในส่วนสรุปนี้เป็นส่วนที่สำคัญของบทความที่ผู้เขียนจะสรุปมโนทัศน์ ความคิดเห็น หรือเรียกร้องความสนใจและขมวดลงท้ายให้ประทับใจผู้อ่าน ผู้อ่านควรวิเคราะห์การลำดับความคิดของเรื่องนั้นเป็นอย่างไร ชัดเจนหรือคลุมเครือ การเลือกใช้ถ้อยคำชัดเจนเพียงใด ให้ข้อคิดอะไรแก่ผู้อ่านบ้าง

หนังสือสารคดี

สารคดี (Non – fiction) เป็นงานเขียนประเภทร้อยแก้วที่ผู้เขียนมุ่งให้ความรู้หรือข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์เกี่ยวกับบุคคล หรือเหตุการณ์ที่เป็นจริง โดยใช้ถ้อยคำภาษาหรือศิลปะในการเขียนที่ชวนอ่าน ชวนติดตาม และในบางครั้งอาจแทรกจินตนาการลงในงานเขียนนั้นด้วย (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2531, 47) นักเขียนสารคดีบางคนที่มีความสามารถและประสบการณ์ในการเขียนจะสามารถเขียนสารคดีให้อ่านได้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินได้

สารคดีนั้น อาจแบ่งได้เป็นหลายประเภท เช่น สารคดีท่องเที่ยวเพื่อความรู้อรอบตัว บทความ สารคดีประเภทชีวประวัติ อุตชีวประวัติ สารคดีประเภทศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ การอ่านสารคดีจึงเป็นการอ่านที่มีประโยชน์ ได้ทั้งความรู้และความคิดตามประเภทของสารคดีที่อ่านและเวลาที่ใช้ในการอ่าน

วิธีการอ่านสารคดี

การอ่านสารคดี นอกจากจะให้ประโยชน์ในด้านสาระความรู้แล้ว ยังเป็นหนังสือประเภทที่ควรนำมาใช้ในการฝึกอ่านด้วย วิธีการอ่านควรทำดังนี้

1. ควรพยายามอ่านและจับประเด็นสาระให้ได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
2. ควรอ่านอย่างมีใจเป็นกลาง ไม่อ่านอย่างจับผิดหรือมีใจเป็นอคติ เมื่ออ่านแล้วจะมีความรู้สึกอย่างไรก็ได้
3. อ่านไปเรื่อย ๆ ไม่ควรอ่านย้อนกลับไปกลับมา จะทำให้เกิดความสับสนและอ่านได้ช้า

4. จดบันทึกเรื่องราวหรือข้อมูลที่เห็นว่าสำคัญ หรืออาจจะทำแผนภาพเพื่อช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์

5. เมื่ออ่านจบแล้วควรถามตนเองว่า "ได้รับความรู้หรือได้ข้อคิดอะไรบ้าง เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของตนเองโดยการวิเคราะห์เนื้อหาของสารหรือเรื่องที่อ่าน โดยพิจารณาแยกแยะเป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้ (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต 2542, 154-155)

5.1 ประเภทของงานเขียน จำแนกให้ได้ว่า เป็นงานเขียนสารคดีประเภทใด เช่น เป็นบทความวิชาการ บทความ บทวิจารณ์ บทสัมภาษณ์ ฯลฯ

5.2 จุดมุ่งหมายของผู้เขียน พิจารณาว่า ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายในการเสนอเนื้อหาหรือแนวคิดอย่างไร เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเพื่อกระตุ้นให้คิดตาม เพื่อให้แง่คิดหรือทรรศนะส่วนตัว ฯลฯ

5.3 รูปแบบ ควรวิเคราะห์ทั้ง 3 ส่วน คือ คำนำ เนื้อเรื่องและสรุป

- คำนำ พิจารณาว่า ผู้เขียนใช้วิธีขึ้นต้นเรื่องอะไร บอกเจตนาหรือจุดมุ่งหมายของผู้เขียนไว้หรือไม่ วิธีขึ้นต้นเรื่องนั้นดึงดูดใจให้ผู้อ่านติดตามหรือไม่ และสอดคล้องกับเนื้อเรื่องต่อมาหรือไม่

- เนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นหัวใจของเรื่องทั้งหมด การวิเคราะห์เนื้อหาต้องดูว่าเนื้อเรื่องนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ความคิดสำคัญที่ผู้เขียนต้องการบอกผู้อ่านคืออะไร ส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นความคิดเห็น และส่วนใดเป็นอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียน คุณค่าของเนื้อเรื่องนั้นจะพิจารณาได้จากความครบถ้วนของความถูกต้องตามหลักวิชาการ และความทันสมัย การอ้างอิงหลักฐานน่าเชื่อถือเพียงไร ฯลฯ

- สรุป พิจารณาว่า ผู้เขียนใช้วิธีการใด ใช้วิธีสรุปหรือย่อความ ตั้งคำถามให้คิด เน้นย้ำประเด็นสำคัญ ฯลฯ การสรุปนี้สอดคล้องกับคำนำหรือเนื้อเรื่องที่กล่าวไว้หรือไม่

นอกจากนี้ ในการอ่านสารคดี ผู้อ่านควรได้พิจารณาส่วนอื่นที่ปรากฏประกอบด้วย เช่น 1) ชื่อเรื่อง ภาพประกอบ ตาราง สถิติ ฯลฯ มีส่วนช่วยให้งานเขียนนั้นน่าสนใจเพียงใด 2) การใช้ภาษา สื่อความได้ชัดเจนเพียงใด ท่วงทำนองการเขียนเป็นแบบใด 3) กลวิธีการเขียนพิจารณาว่า ผู้เขียนมีวิธีการนำเสนออย่างไร ใช้วิธีการอธิบายอย่างตรงไปตรงมา ใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ ใช้วิธีแบบอุปนัยหรือ

นิรภัย ฯลฯ วิธีเหล่านั้นเหมาะสมกับเนื้อหาหรือไม่ และ 4) ผู้อ่านควรพิจารณาว่าผู้เขียนมีความรู้ ประสบการณ์ และชื่อเสียงของผู้เขียนในเรื่องที่เขียนมากน้อยเพียงใด การเสนอแนวคิดมีความเรียบง่ายและน่าเชื่อถือเพียงใด

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่า การอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตำราและเอกสารวิชาการ หนังสือพิมพ์ หนังสือวารสารและนิตยสารหรือหนังสือสารคดีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้และความคิดนั้น ผู้อ่านจะต้องมีความตั้งใจในการอ่าน รู้จักวิธีที่จะอ่าน รู้จักคิดวิเคราะห์เนื้อหาสาระและสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อถึงผู้อ่าน การที่ผู้อ่านจะ ได้ความรู้และเกิดแนวคิดในสิ่งที่อ่านได้มากน้อยเพียงไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน อย่างไรก็ตาม การอ่านเพื่อให้เกิดความรู้และมีแนวคิดนั้นเป็นสิ่งที่ผู้อ่านสามารถฝึกฝนให้เกิดขึ้นได้ถ้าผู้อ่านพยายามสร้างนิสัยให้รักการอ่าน และรู้จักวิธีการอ่าน

ตัวท่านเองละ ! มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสือที่จะอ่าน และรู้จักวิธีการอ่านที่จะให้เกิดความรู้และความคิดแล้วหรือยัง ?

แบบฝึกหัดท้าย บทที่ 2

จงอ่านบทความ “การใช้หนังสือพิมพ์เพื่อพัฒนาการอ่าน” และสรุปสาระ
สำคัญ

การใช้หนังสือพิมพ์ เพื่อ พัฒนา การอ่าน

พงศ์ศักดิ์ สังขวิญญู*

การที่ครูจะให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้จากการอ่านนั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งก็คือครูจะต้องเตรียมวัสดุการอ่านต่าง ๆ เพื่อที่จะก่อให้เกิดความสนใจให้กับนักเรียนด้วย โดยเฉพาะวัสดุการอ่านในชีวิตจริง เช่น หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัสดุการอ่านราคาถูก มีเนื้อหาหลากหลายที่น่าสนใจ เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ที่

ทันสมัย นักเรียนสามารถที่จะรับรู้ถึงความหมายของคำว่า “เสรีภาพของข่าวสาร” ได้อย่างแท้จริง และประการสำคัญก็คือหนังสือพิมพ์มีความหลากหลายตามความเหมาะสมและระดับความสามารถทางด้าน การอ่าน ตั้งแต่ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ดังที่ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้

- 1) เลนข่าวสารการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ด้วยความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์
- 2) เป็นสื่อมวลชนที่ให้ภาพสะท้อนให้ผู้อ่านรู้จักสังคม สิ่งแวดล้อม และสภาพการณ์ต่าง ๆ ในขณะนั้น
- 3) ให้ความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ของโลก
- 4) เป็นอุปกรณ์ช่วยให้การศึกษาศึกษาและความรอบรู้แก่ประชาชนทั่วไป
- 5) เป็นเครื่องช่วยปรับปรุงสังคม และชุมชนให้ไปสู่สภาพที่ดีขึ้น

* ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช

6) ช่วยเป็นปากเสียงและตัวแทนของชุมชน เพื่อให้ได้ประโยชน์และยุติธรรม

7) เป็นการบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ประจำวันซึ่งมีคุณค่าในการศึกษาหาความรู้และทางประวัติศาสตร์

8) ส่งเสริมให้เกิดความสมดุลในประชาธิปไตย

ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์จึงเหมาะสมที่จะเป็นวัสดุการอ่านที่ครูสามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะและยุทธศาสตร์ทางด้านกรอ่านของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

แนวทางที่จะนำหนังสือพิมพ์เข้าสู่ห้องเรียน

นักเรียนที่มีโอกาสได้ใช้หนังสือพิมพ์ที่ครูนำมาใช้ในห้องเรียน จะทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับหนังสือพิมพ์เหมือนกับว่าเขาเป็นนักอ่านหนังสือเพื่อการพักผ่อนในชีวิตจริง โดยหนังสือพิมพ์จะเป็นทรัพยากรที่จะให้นักเรียนได้รับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอตามที่เขาต้องการ และให้ความรู้สึกกับนักเรียนต่อความหมายที่แท้จริงของคำว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ซึ่งขั้นตอนหรือแนวทางนี้ครูสามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ ดังนี้คือ

1) เริ่มต้นด้วยครูให้นักเรียนได้ระดมความคิดเกี่ยวกับเรื่องประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้รู้จักหาเหตุผลมาตอบพร้อมกับร่วมกันอภิปรายกับครูว่าเหตุผลใดสำคัญที่สุด และเพราะเหตุใด

2) ให้นักเรียนได้รู้จักส่วนต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ และประเภทต่างๆ ของเนื้อหา เช่น

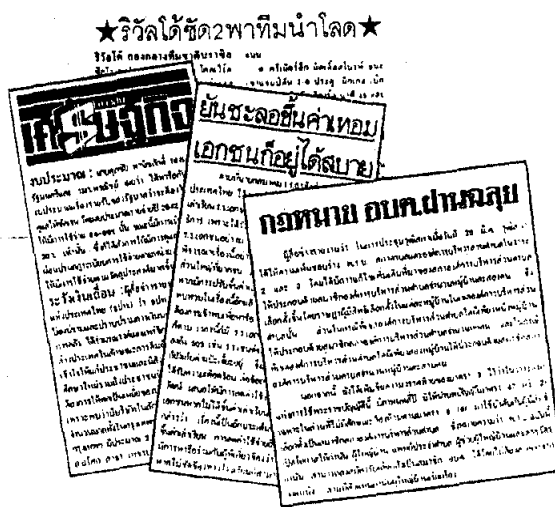
ข่าวการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ เกษตร และบันเทิง เป็นต้น โดยครูอาจให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ หาประเภทต่างๆ ของข่าวที่พบในหนังสือพิมพ์ หลังจากนั้นครูอาจนำมาสรุปพร้อมกันกับนักเรียนเป็นแผนภูมิบนกระดาน

3) หลังจากนักเรียนรู้จักประเภทต่างๆ ของข่าวแล้ว ครูจะต้องให้นักเรียนสวมบทบาทของ “ผู้แสวงหา” เพื่อให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับเนื้อหาประเภทต่างๆ ของข่าว โดยสนับสนุนให้นักเรียนอ่านแบบผ่านๆ หรือแบบคร่าวๆ หรืออ่านในใจในช่วงเวลาสั้นๆ หลังจากนั้นอาจมีการสรุปหรืออภิปรายร่วมกัน

4) ให้นักเรียนเล่นเกมจากการอ่านหนังสือพิมพ์ โดยให้นักเรียนค้นหาว่า ข้อมูลใดเป็นข่าวสาร คำพูดของบุคคลหรือประกาศโฆษณา จากหน้าหนึ่งๆ โดยสามารถอ่านเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มก็ได้

อย่างไรก็ตามแนวทางต่างๆ เหล่านี้

ก่อนที่ครูจะนำหนังสือพิมพ์มาใช้ในห้องเรียนนั้น ครูจำเป็นต้องอ่านเพื่อตรวจสอบเรื่องราวจากหนังสือพิมพ์เสียก่อน เพื่อที่จะได้เลือกบทความคอลัมน์ หรือส่วนต่างๆ ของหนังสือพิมพ์มาใช้กับนักเรียนได้ถูกต้อง ที่สำคัญก็คือไม่ควรนำหนังสือพิมพ์มาใช้อย่างสะเปะสะปะในห้องเรียน เพราะอาจมีเนื้อหาบางอย่างที่อาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่จะนำมาใช้ในห้องเรียน พร้อมกันนี้ครูก็ต้องคำนึงถึงระดับการอ่านของนักเรียนมาพิจารณาด้วย (โดยคำนึงถึงพื้นฐานด้านความสามารถทางด้านกรอ่านของนักเรียนมากกว่าคำนึงถึงระดับชั้นของนักเรียน)

กิจกรรมที่ใช้หนังสือพิมพ์เพื่อพัฒนาการอ่าน

การใช้กิจกรรมจากหนังสือพิมพ์แต่ละครั้ง ควรจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเฉพาะ ด้านในแต่ละครั้งที่จะนำมาใช้เพื่อพัฒนาการอ่าน จะทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และพัฒนา ทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรม ต่าง ๆ ที่จะใช้ในห้องเรียนมีดังนี้

1) การใช้การ์ตูน

ส่วนที่เป็นการ์ตูนในหนังสือพิมพ์มัก จะเป็นที่ชื่นชอบของผู้อ่านไม่ว่าจะเป็นบุคคลใน ระดับใด และมีส่วนดึงดูดล่อใจให้นักเรียนสนใจ หนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตามครูก็ต้องทราบถึง แนวความคิดต่างๆ ของการ์ตูนที่เสนอในหนังสือพิมพ์ แต่ละครั้งเสียก่อน เพื่อครูจะสามารถนำมาใช้ตาม ระดับของนักเรียนได้ เช่น การ์ตูนพินัทส์ (Peanuts) เป็นการ์ตูนที่ได้รับความนิยมสำหรับผู้ใหญ่ที่เสนอ เรื่องล้อเลียน และสำนวนประชดประชัน หากนักเรียน มีความสามารถในการอ่านน้อยก็จะเข้าใจความคิด หลักผิดไป กิจกรรมต่อไปนี้จะเป็นการใช้การ์ตูน จากหนังสือพิมพ์เพื่อที่จะเพิ่มพูนหรือพัฒนาทักษะ ทางด้านการอ่านของนักเรียนในแนวทางและระดับ

ความสามารถทางการอ่านที่แตกต่างกันด้วย เช่น

- 1.1 การเรียงลำดับการ์ตูนสั้นเป็นตอนๆ (Comic Strip) โดยครูคัดเลือกการ์ตูนสั้นเป็น ตอนๆ ที่ง่าย ๆ มาตัดแยกในแต่ละกรอบ แล้วให้ นักเรียนนำมาเรียงใหม่ให้เหมือนเดิมหรือได้ใจความ
- 1.2 บรรยายลักษณะของการ์ตูน โดย ครูตั้งคำถามกับนักเรียนเพื่อให้บรรยายถึงลักษณะ ของการ์ตูนที่เขาชอบ
- 1.3 การสร้างการ์ตูน โดยครูนำมา จากการ์ตูนสั้นเป็นตอนๆ หลายๆ เรื่องมาทำเสีย ใหม่ ครูอาจตั้งคำถามให้นักเรียนเขียนบทสนทนา ขึ้นมาใหม่อีก
- 1.4 ศึกษาการ์ตูน โดยครูให้นักเรียน ล้อมรอบวงกลมคำสรรพนามในการ์ตูน และสนทนา อภิปรายถึงชื่อของบุคคลและสถานที่ หากนักเรียน มีความสามารถทางการอ่านอีกระดับหนึ่ง ครู อาจให้นักเรียนรวบรวมและเรียนรู้ถึงลักษณะที่นำ มาเสนอ เช่น ลุงแซม หมายถึง สหรัฐอเมริกา, ช้อนและเคียว หมายถึง รัสเซียหรือคอมมิวนิสต์, นกเขา หมายถึง สันติภาพ เป็นต้น
- 1.5 เสนอความคิดหลัก ส่วนใหญ่การ์ตูน

จะมีภาพน้อย แต่เนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับผู้อ่านเป็นหลัก ครูอาจจะแจกเรื่องให้กับนักเรียนเป็นกลุ่ม และตั้งคำถามเพื่อเสนอความคิดหลักของการ์ตูนเรื่องนั้น ๆ ว่าผู้เขียนต้องการจะเสนอประเด็นอะไร หรือผู้เขียนการ์ตูนพยายามที่จะบอกอะไรกับผู้อ่าน

1.6 คาดการณ์ถึงการ์ตูนสั้นเป็นตอน ๆ ที่จะออกในฉบับต่อไป เพราะบางฉบับอาจมีการ์ตูนออกต่อเนื่องกัน หรือให้นักเรียนสร้างขึ้นมาใหม่ ต่อจากของเดิม

2) บูรณาการระหว่างการเขียนและการอ่าน

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่พิเศษที่สุดที่จะนำมาใช้ร่วมกับกิจกรรมทางด้านกรเขียน และกิจกรรมต่อไปนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนทุกระดับ อันเป็นการพัฒนาทักษะและความสามารถทางด้านกรอ่านและการเขียนของนักเรียน คือ

2.1 ศึกษาการบรรยายทางภาษา เป็นการฝึกให้นักเรียนได้จัดทำรายการของคำ โดยแยกตามประเภทต่าง ๆ เช่น คำบรรยาย, คำอุปมาอุปไมย เป็นต้น ภายในหนึ่งหน้าหรือจากส่วนต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์

2.2 ฝึกการเขียนบรรยายจากภาพ โดยให้นักเรียนเขียนคำบรรยายจากเนื้อหาที่พบในภาพข่าวชิ้นใหม่แล้วให้นักเรียนอ่านประโยคที่เขียนดัง ๆ ให้เพื่อนฟังในห้องเรียน

2.3 เขียนเรื่องจากข่าว โดยให้นักเรียนหรือครูอ่านข่าวสั้น ๆ นักเรียนทุกคนพยายามจับใจความของข่าวโดยการใช้ “Ws” คือ Why, Who, What, When, Where แล้วเขียนข่าวสรุป หรืออภิปรายสรุปพร้อมกันก่อนเขียน

2.4 เขียนข่าวในห้อง โดยให้นักเรียนสมมุติตัวเองเป็นผู้รายงานข่าว พวกเขาใช้สัมภาษณ์บุคคลอื่น ๆ แล้วเขียนข่าวขึ้นมา

3) การใช้หนังสือพิมพ์เพื่อพัฒนาความคิดหลัก

การหาความคิดหลักหรือใจความสำคัญ ถือเป็นหลักการพื้นฐานของการอ่าน ครูจึงจำเป็นที่จะต้องฝึกนักเรียนให้รู้จักหาความคิดหลัก จากคำหรือประโยคหลักในบทความหนังสือพิมพ์ แต่การที่ครูจะให้เด็กเริ่มฝึกทันทีทันใดนั้น ก็จะทำให้เด็กมีปัญหาเกิดขึ้นในการที่จะทำความเข้าใจ แล้วส่งผลต่อความล้มเหลวทางด้านทักษะนี้ต่อไปในการทำความเข้าใจต่อสถานการณ์การอ่านในชีวิตจริง การสอนจึงควรเน้นที่การถ่ายทอดยุทธวิธีและทักษะจากระดับที่ง่าย ๆ (เช่น ภาพและคำ) ไปสู่บริบทที่ยุ้งยาก ซับซ้อน (เช่น ประโยค วรรค หรือหนึ่งตอน) และหนังสือพิมพ์ก็ช่วยให้ครูได้ใช้หนังสือที่จะถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังกิจกรรมต่อไปนี้

3.1 การใช้รูปภาพหาความคิดหลัก โดย

3.1.1 ให้นักเรียนเลือกการ์ตูนสั้น ๆ เพื่อเชื่อมโยงแนวความคิดว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับกีฬา ครอบครัว สัตว์ หรือการเล่นต่าง ๆ เป็นต้น

3.1.2 ใช้คอลัมน์กีฬาให้นักเรียนได้เลือกภาพจากข่าว หรืองานศิลปะ เพื่อที่จะบอกถึงความคิดหลัก เช่น กีฬาที่เล่นโดยการใช้ลูกบอล (เช่น บาสเกตบอล ฟุตบอล เบสบอล)

3.1.3 ใช้ภาพโฆษณา ให้นักเรียนบอกได้ว่า เป็นการโฆษณาหรือร้านค้าประเภทใด แล้วนำมาตั้งชื่อใหม่ เช่น ศูนย์การค้ารถยนต์ ร้านค้าที่บริการด้วยตนเอง ซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น หรือ นำภาพโฆษณามาจัดแบ่งเป็นหัวเรื่องหรือหมวดหมู่ เช่น Saab, BMWs, Fords คือรถยนต์ ; แอปเปิ้ล, ส้ม, องุ่น คือ ผลไม้ เป็นต้น

3.2 การใช้คำ หาความคิดหลัก โดย

3.2.1 ให้นักเรียนหากลุ่มคำที่จะแสดงถึงหัวเรื่อง หรือความคิดนั้น ๆ เช่น แพ้, ชนะ การขึ้นราคาสินค้า

3.2.2 ให้นักเรียนเลือกคำบรรยายจากการ์ตูนที่แสดงถึงใจความสำคัญ เช่น Nancy,

Bionic, Lucy กคอ ผูหนุง ; Garfield, Snoopy, Marmaduk ก็คือ สัตว์

3.2.3 หากคำที่เป็นกลุ่มคำเดียวกัน จากการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ โดยให้นักเรียนสามารถบอกถึงใจความสำคัญของคำ เช่น เนื้อวุ้นไก่ และไส้กรอก ก็คือเนื้อสัตว์ ; โต๊ะ โคมไฟ เตารอบ ก็คือ เครื่องใช้ภายในบ้าน

3.3 การใช้ประโยค หาความคิดหลักโดย

3.3.1 ให้นักเรียนหาประโยคจากใจความสำคัญของเนื้อหาข่าว เช่น “พรรคประชาธิปัตย์ ได้เสียงส่วนใหญ่จากภาคใต้” ; “พรรคความหวังใหม่คะแนนนำสูงสุด” แนวความคิดหลักก็คือ ผลของการเลือกตั้ง

3.4 การใช้หนึ่งย่อหน้าหรือหนึ่งตอน หาความคิดหลัก โดย

3.4.1 ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำที่เป็นความคิดหลักของแต่ละตอนในเนื้อหาของข่าว

3.4.2 ให้นักเรียนอ่านแบบผ่านๆ จากเนื้อหาข่าว พร้อมกับให้วงกลมคำที่เป็นคำนาม แล้วนำมาอภิปรายว่า คำนามเหล่านี้เป็นคำนามประเภทชื่อคน สถานที่ หรือสิ่งของ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนได้เข้าใจถึงความคิดหลักได้ดี เพราะใจความสำคัญหรือความคิดหลักนั้นก็คือการแสดงว่าคำนามเหล่านี้ทำอะไรนั่นเอง

3.4.3 ให้นักเรียนคัดเลือกบทความตามประเภทของแหล่งที่เกิด เช่น ข่าวภายในท้องถิ่น จังหวัด ประเทศ หรือต่างประเทศ โดยให้นักเรียนวงกลมถึงหลักฐานของสถานที่ว่าเป็นสถานที่ใด เพื่อสร้างทักษะทางด้านภูมิศาสตร์ และถือว่าการฝึกหาความคิดหลักด้วยเช่นกัน

3.4.4 ให้นักเรียนเลือกข่าวเอง แล้วนำมาสรุปเป็นประโยคที่ไม่ควรเกิน 3 ประโยค เพื่อสรุปหรือหาความคิดหลักของข่าวนั้นๆ

4) การสอนไวยากรณ์จากหนังสือพิมพ์

ไวยากรณ์เป็นเรื่องหนึ่งที่ครูหนักใจ

อย่างมากที่จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ แต่อย่างไรก็ตามเรื่องของไวยากรณ์ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง และเป็นมาตรฐาน หนังสือพิมพ์จึงเป็นสื่อที่ดีที่สุดที่จะนำมาใช้แทนแบบฝึกหัดจากหนังสือเรียนที่นักเรียนหลายๆ คนไม่ชอบและไม่สามารถที่จะอ่านได้อย่างจริงจัง ต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่ครูสามารถนำไปใช้ในด้านการสอนไวยากรณ์

4.1 ให้นักเรียนวงกลมประเภทของคำต่างๆ เช่น คำสรรพนาม คำคุณศัพท์ คำสันธาน คำกริยา เป็นต้น สำหรับระดับที่สูงกว่าอาจให้นักเรียนหาภาพจำนวน 3 ภาพ อาจเป็นภาพถ่ายหรือเป็นภาพวาดจากหนังสือพิมพ์ เพื่อเปรียบเทียบลักษณะของคำคุณศัพท์ เช่น เศร้า เศร้ากว่า เศร้าที่สุด หรือ ดี ดีกว่า ดีที่สุด เป็นต้น อันเป็นการฝึก คำคุณศัพท์ระดับขั้นปกติ (Positive) ขั้นกว่า (Comparative) และขั้นที่สุด (Superlative)

4.2 ขีดเส้นใต้อักษรตัวใหญ่จากคำในประโยค และให้นักเรียนอธิบายเหตุผลนั้นๆ เช่น ชื่อเฉพาะของบุคคล สถานที่ เป็นต้น

4.3 หากคำที่มีความหมายตรงกันข้าม เมื่อนักเรียนหาคำคุณศัพท์ได้จากเนื้อหาข่าวหรือโฆษณา ให้นักเรียนหาคำตรงกันข้ามกับคำคุณศัพท์นั้นๆ เช่น good-bad, fast-slow เป็นต้น

4.4 หากคำที่เป็นพหูพจน์ พร้อมกันนี้ หากเป็นนักเรียนระดับสูงกว่าอาจให้หาคำที่เป็นเอกพจน์จากคำพหูพจน์ที่นักเรียนพบ

4.5 หาประโยคที่อยู่ในอัญพจน์ เช่น He said “The boys are coming.” พร้อมกันนี้อาจให้นักเรียนเขียนประโยคเสียใหม่ เช่น He said that the boys were coming. อันเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักประโยค direct และ indirect

4.6 หากคำที่แสดงความเป็นเจ้าของ ทั้งที่อยู่ในรูปของ 's และ of ใดๆก็ตามสำหรับเครื่องหมาย 's อาจจะมีได้หมายความว่าแสดง

ความเป็นเจ้าของเสมอไป เช่น He's หรือ It's ซึ่งครูอาจจะให้นักเรียนอธิบายถึงความแตกต่างในประเด็นของการเขียนย่อด้วย

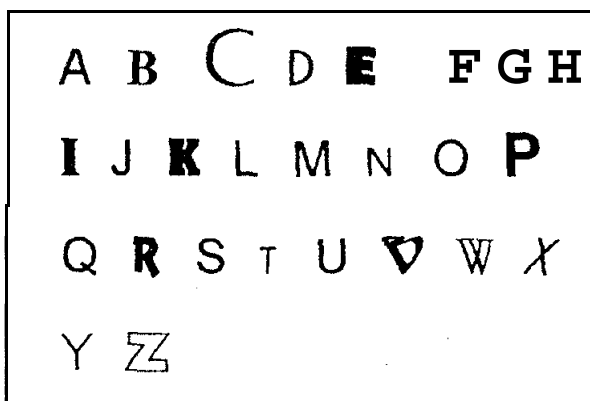
4.7 ให้นักเรียนนิพนธ์ของประโยค โดยให้นักเรียนหาประเภทของประโยคต่างๆ จากหนังสือพิมพ์ เช่น ประโยคบอกเล่า คำถาม ปฏิเสธ หรือประโยคคำสั่ง ขอร้อง เป็นต้น

5) กิจกรรมการอ่านสำหรับเด็กเล็ก

ต่อไปนี้เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมจะนำไปประยุกต์ใช้กับเด็กเล็ก เพื่อฝึกทักษะพื้นฐานและยุทธศาสตร์ทางการอ่าน โดยหนังสือพิมพ์จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจและเป็นทักษะที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้ เช่น

5.1 ตัวอักษร โดยให้นักเรียนตัดตัวอักษรจากพาดหัวข่าวหรือโฆษณาจากหนังสือพิมพ์ซึ่งจะมีขนาดใหญ่ไว้ให้ได้มากพอสมควร หลังจากนั้นให้นักเรียนนำตัวอักษรมาทากาวติดกับกระดาษ โดยครูอาจนำผลงานของนักเรียนออกแสดงนิทรรศการหรือจัดบอร์ด

5.2 หนังสือตัวอักษร โดยให้นักเรียนตัดภาพตัวอักษรทีละตัวตั้งแต่ A-Z แล้วนำมาติดกระดาษจัดทำเป็นรูปเล่ม

5.3 จัดทำชื่อตนเอง โดยให้นักเรียนตัดตัวอักษรที่มีขนาดพอเหมาะเพื่อนำมาสะกดเป็นชื่อของพวกเขา โดยนำตัวอักษรแต่ละตัวมาทากาว

แล้วติดลงบนกระดาษ พร้อมกับให้นักเรียนสะกดชื่อของตัวเองด้วย

5.4 ลำตัวอักษร โดยให้นักเรียนหาคำที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษรที่ครูกำหนดให้ เช่น "a" หรือ "b" เป็นต้น โดยให้นักเรียนวงกลมไว้

6) กิจกรรมสำหรับเด็กโต

ต่อไปนี้เป็นกิจกรรมเพิ่มเติมที่ครูสามารถเลือกใช้สำหรับเด็กโตที่มีระดับการอ่านสูงกว่าหรือมีความพร้อมมากกว่า เพื่อเพิ่มพูนทักษะการอ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้คือ

6.1 ให้นักเรียนเลือกข่าวที่เป็นเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งโดยเฉพาะมาจากหนังสือพิมพ์ โดยให้นักเรียนติดตามข่าวนั้นๆ อย่างน้อย 1 สัปดาห์ เช่น อาจจะเป็นข่าวเหตุการณ์ทางด้านกีฬา บุคคลสำคัญ หรือเศรษฐกิจ เป็นต้น

6.2 ให้นักเรียนเลือกข่าวที่พวกเขาสนใจมา 1 ชิ้น โดยให้นำเนื้อหาของข่าวมาเขียนใหม่ พร้อมกับให้นักเรียนทำรายการคำศัพท์ที่พบในข่าวด้วย

6.3 ให้นักเรียนรวบรวมบทบรรณาธิการเป็นเวลา 1 สัปดาห์ หรือมากกว่านั้น โดยแต่ละบทบรรณาธิการ ให้นักเรียนขีดเส้นใต้สิ่งหนึ่งเกี่ยวกับเนื้อหา และอีกสิ่งหนึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็น

6.4 ให้นักเรียนตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์ พร้อมกับตอบคำถามจากการอ่านข่าวดังนี้

6.4.1 เนื้อหาของข่าวมีจุดมุ่งหมายอะไร เป็นการชักชวน บอกเล่า ชวนให้คิด หรือรูปแบบแสดงความคิดเห็น

6.4.2 ตรงไหนจากคำ วลี หรือประโยค ที่เป็นประเด็นสำคัญ

6.4.3 สรุปประเด็นของข่าว ในประเด็นของ เกิดอะไรขึ้น เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร และทำไมจึงเกิดขึ้น

บทสรุป

การใช้หนังสือพิมพ์สำหรับโปรแกรมการอ่านในห้องเรียนนั้น ประสิทธิภาพมิใช่แต่เพียงจะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้านการอ่านเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยขยายให้นักเรียนได้อ่านอย่างหลากหลายอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านคำศัพท์ การสร้างคำ การอ่านเพื่อความเข้าใจ การหาคำความคิดหลัก การใช้หนังสือพิมพ์เพื่อความบันเทิงหรือ

เพื่อความรู้อย่างไรก็ตาม เพราะสภาพปัจจุบันไม่ว่าจะเรื่องสงคราม มลภาวะ ความหิวโหย ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย หนังสือพิมพ์สามารถที่จะเสนอและสะท้อนให้เห็นอยู่เสมอ จำเป็นที่จะต้องใช้เนื้อหาเหล่านี้จากหนังสือพิมพ์ให้กับนักเรียนในวันนี้ เพื่อพวกเขาจะต้องออกไปดำเนินชีวิตประจำวันในสังคมที่จะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องเหล่านี้ในภายภาคหน้า

เอกสารอ้างอิง

- ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์. หลักบรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2534
- Cheyney, A.B. *Teaching Reading Skill through the Newspaper*. Newark, DE : International Reading Association, 1984.
- Hayes, Bernard L. "Using the Newspaper to Enhance Reading," in *Effective Strategies for Teaching Reading*. P 379-394. Boston : Allyn and Bacon, 1991.
- Langer, J.A. : Applebee, A.N. : Mullis, I.V. and Foertsch, M.A. *Learning to Read in Our Nation's : Instruction and Achievement in 1988 at Grades 4, 8 and 12*. Princeton, NJ : Educational Testing Service, 1990.

